

ارحام بهیچوجه مضایقه نمیفرمودند اگر میدانستند پریشانی بآن ها روی داده
 انعام واحسان میفرمودند زناتی که در خدمت شاه مرحوم اذن جلوس داشتند از
 جده های خودشان یعنی زوجات خاقان مغفور باین تفصیل بودند (خانم کوچک
 نوه کریبخان زند) (طرلان خانم دختر الله یارخان غلیجلو) بیگم خانم دختر صادق
 خان شقاقی (دختر حسین قلیخان افشار ارومی) (مادر عبدالله میرضای دارا که
 سیده بود) (ننه خانم ملقبه باستاد جده ایلخانی (خیرالنساء خانم جده صدرالدوله)
 (مهرالنساء خانم خواهر محمود خان دنبلی) (نوش آفرین خانم دختر بدر خان
 زند مادر قمرالسلطنه) (خیرالنساء خانم مادر منجم باشی رشتی) (اینها دریک سمت
 میشستند و در سمت دیگر که که جای دختر های خاقان مغفور بود اول سنبل
 خانم والده شماع السلطنه بعد خازن الدوله والده بهاء الدوله بعد تاج الدوله
 والده سیف الدوله میشستند بعد از این ۳ نفر خانم محترمه مزبوره شاهزاده خانم
 هائی که عمه شاهنشاه مرحوم دختران خاقان جنت مکان بودند میشستند اسامی
 عمه های شاهنشاه خلد آرامگاه که اذن جلوس داشتند باین تفصیل است (نواب
 متعالیه همشیره حسینعلی میرزای فرمانفرما) (شاه بی بی همشیره ولیعهد جنت مکان)
 (حاجیه شاهزاده خاله ایلخانی مادر مهدی قلیخان امیرالامراء) (حاجیه شاهزاده
 همشیره حسام السلطنه زن آصف الدوله) (هر دو همشیره مرحوم ملک آرا (نغرا الدوله)
 (ضیاء السلطنه) (نواب عالیه همشیره شاهزاده مرحوم محمدعلی میرزا) (عصمت
 الدوله والده صدرالدوله) (خورشید خانم زن عباسقلی خان مشهور بشاهزاده
 خسه) (شاهزاده سادات زوجه حاجی میرزا موسی خان) از عروس های خاقان
 مغفور این اشخاص اذان جلوس در حضور شاهنشاه مرحوم داشتند (نواب حاجیه
 زوجه شیخ بلوک که خاله شاهنشاه بود) (زوجه محمدرضا میرزا خاله شاهنشاه
 (حاجیه رقیه خانم) و (حاجیه سرای ملک و دختران مرتضی قلیخان برادر شاه
 شهید و از همشیره های خود شاه مرحوم بیگم خانم ملقبه بیجانجایی که خواهر
 بطنی شاهنشاه بود و سلطان خانم همشیره فریدون میرزای فرمانفرما می نشستند
 از زوجات محترمات ولیعهد مرحوم دختر علی قلی خان برادر شاه شهید که زوجه
 معقوده بود. والده معزالدوله که از اهل اصفهان و از زنان محترمه ولیعهد جنت
 مکان بود خدمت شاهنشاه مرحوم می نشستند از آناتیه اشخاصی که خدمت شاه شهید
 می نشستند اول مهد علیای نخستین بود که بعد از شهادت جهانسوز شاه بعد
 شاه شهید درآمد دیگر والده مصطفی خان که از بزرگ زادگان قاجار
 دوللو وزن بدر شاه شهید محسوب بود سیم عمه شاه شهید که زن کریبخان
 زند و والده خانلرخان سابق الذکر است زنان محترمه که در خدمت خاقان مغفور
 اذن جلوس داشتند یکی مرصع خانم همشیره اقتصاد الدوله بود که هنگام رفع
 کدورت طایفه دوللو و قوائلو و خوشاوندی میان آنها این قاجاریه محترمه را
 بابراهیم خان سردار پدر محمد ناصر خان دادند و آسیه زمان خویش آسیه خانم
 دختر فتحعلیخان همشیره امیرخان سردار قوئلورا بسرای مرحوم خاقان آوردند
 که والده مرحوم ولیعهد جنت مکان است دیگر والده خانلرخان سابق الذکر

که در خدمت حضرت خاقانی می نشست خاقان مغفور هر وقت خدمت مهدعلیا طاب
 تراها والده ماجده خودشان میرسیدند متنها تعظیم و تکریم را می نمودند و بی
 اجازه نمی نشستند شاهنشاه جنت مکان هم در احترامات مهدعلیای ثانی که در
 حشمت و عصمت اول شخص روزگار بود نهایت مراقبت را میفرمودند بعد از آنکه
 صادق و عباس و خداداد قاتلین شاه شهید دستگیر شده و آنها را در کریاس خلوت
 کریبخانی حاضر کردند خود مهدعلیای مرحومه والده حضرت خاقان بامر صغ
 خانم همشیره سلیمان خان اقتصاد الدوله و والده خانلرخان عمه شاه شهید باخجرو
 کارد در عسارت مزبور بودند و امر شد که چهار نفر از خواجه سرایان آن سه نیک
 یحرام و رایک بک بخلوت کریبخانی آوردند و این سه نفر قاجاریه محترمه بدست خودشان
 آنها را قطعه قطعه کردند در حین مجازات و قتل آنها با گریه و زاری می فرمودند
 خون شاه شهید بباها می رسد تا بدست خود از قاتل او انتقام نکشیم دل های ما
 آرام نخواهد یافت .

عمر خاقان مرحوم بهتاد فرسید سلطنت ایشان قریب چهل سال امتداد
 یافت پسر و دختر خودش زمان خاقان مرحوم یکصد نفر بودند و با آنکه زیاده
 بردویست تن از اولاد امجادش در زمان حیات آن حضرت وفات یافته اند بعد از آنکه
 بسرای رضوان رحلت فرمود قریب هفتصد نفر پسر و دختر و پسرزاده و دخترزاده
 داشت زندهای دانه و منقطعه آن حضرت که سر بر بستر خاقانی گذارده بودند از
 تنجا و غیره گویا از بیاضد زیاده باشند هر چند سپهر در تاریخ قاجاریه تاهزار
 نفر به تخمین نوشته است از طبقه اول اولاد خاقان مغفور اکنون که آخر سال ایت
 نیل سنه ۱۳۰۴ هجری است زیاده بر نوزده نفر که یازده دختر و چهار پسر باشد
 باقی نمانده ولی اگر بخواهند عدد اشخاصیکه نسبت آنها باین یاد شاه غفران جایگاه
 میرسند معلوم بدانند که پسرزادگان و دخترزادگان از نوه و نتیجه و نبیره در مملکت
 ایران و سایر ممالک چه قدر خراهند بود و عدد آنها معلوم شود خیلی مایه تعجب
 خواهد شد که تعداد اولاد باین درجه برسد تعیین آنها گویا اشکالی نداشته باشد
 بحکام هر ولایت امر شود بدقت برسد و با سم و رسم نوشته صورت آن را بدر بار
 معدلت مدار بفرستند از تعداد کل نفوس که مکرر معلوم داشته شده و مشککتر
 نخواهد بود و طبع و نشر آنها در جراید و روزنامهها یک مطلب غریب و عمده است
 در حقیقت این طبقه بر اتساع سلطنت عظمی یکنوع مزیت بر سایر طبقات دارنه وقتی
 در حکومت فروین خواستم معلوم کنم اشخاص که نسیشان بخاقان مغفور میرسند در فروین
 چند تن خواهند بود ظاهرا قریب سیصد نفر در همان یکشهر به تعداد آمد اگر چه در هندوستان
 و روسیه هم از شاهزادگان قاجاریه هستند ولی در مملکت عثمانی خصوص عراق
 عرب جمعیت کثیری مجاورند از دخترها و پسرهای خاقان مرحوم جمعی در آن
 سرزمین بهشت آئین مجاورت اختیار نموده همانجا بدرود جهان فانی را کردند
 از پسر های خاقان مغفور ظل السلطان بود و رکن الدوله و اماموردی میرزا و
 سلیمان میرزا که در منازعه با اعراب عنیزه بعد از آنکه چهار نفر را کشت خودش
 کشته شد از دختران حضرت خاقان حاجیه شمس الدوله اول کسی است که از این

سلسله رجالا و نساء مجاورت اختیار نموده و اکنون شصت سال میشود که در نجف اشرف مشرف است اسامی سایر دختران خاقان مرحوم که مجاور اعتبار شده اند این است (حاجیه ضیاء السلطنه) (حاجیه شاه سلطان خانم) (حاجیه مولود سلطان خانم) (حاجیه شاهزاده والده ایلخانی) (حاجیه شاهزاده خاله ایلخانی) (حاجیه شاهزاده شمس بانو خانم) از سر زادگان و دختر زادگان خاقان هم که مجاور بودند جمعی کثیر بدار بقارفتند و جمعی از طبقه ثانی و ثالثه و رابعه هنوز شرف مجاورت دارند .

حضرت خاقان از خوبی اندام و پیشانی گشاده و چشم و ابروی ممتاز و محاسن مشکین بقدری خداوند جهان آفرینش خوب آفریده بود که اگر در میان هزار نفر حاضر میشدند هرچشمی که بران چهره مبارک می افتاد میدانست که این پادشاه است اولاد امجادشان هم درسیما و اندام بقسمی بود که هر کس میدید میگفت نمره همان شجره هستنر بلکه در غیر طبقه اول هم در سایر طبقات از همان سیما و چهره نواداری هست دختر هائی که بعد از فوت خاقان مرحوم در حرمخانه ماندند شاهنشاه جنت مکان آنها را بنکاح اشخاص مفصله در آوردند و بنام عمه های خودشان از تدارکات جواهر آلات و غیره آنچه لازم بود عنایت فرمودند و از سرای سلطنت بسرای شوهرهاشان فرستادند اول حاجیه ضیاء السلطنه بود که تفصیل مزاجت او با حاجی میرزا مسعود انصاری وزیر امور خارجه سمت تحریر یافت سایرین با اسامی شوهر های آنها از قرار تفصیل است (جهان سلطان خانم) که بعقد حاجی محمد باقر خان دولو بیکلری یکی خالوی شهریار درآمد (مرصع خانم) بعقد حاجی محمد قلیخان آصف الدوله نانی خالو زاده شاهنشاه درآمد (سارا سلطان خانم) بعقد بیکلری یکی ارومیه پسر دای خودش درآمد (ماه باجی همشیره بطنی ایضا در حباله محب علیخان ماکوئی درآمد (خرم بهار خانم احترام الدوله) با صاحب دیوان میرزا قلیخان مزاجت یافت (ماه تابان خانم قمر السلطنه) بعقد حاجی میرزا حسینخان مشیرالدوله صدر اعظم درآمد (رخساره بیگم خانم زینت الدوله) بعقد محمدخان سردار ماکوئی درآمد (مهر جهان خانم) بعقد زین العابدین خان پسر قاسمخان قوللر آقاسی باشی درآمد (ملک زاده) بعقد محمود خان قومنی رشتی درآمد (خاور سلطان خانم) بعقد میرزا نظر علی حکیم باشی درآمد پسر های خاقان مغفور که شاهنشاه جنت آرا مگاه همایون آسای جد بزرگوارش اسباب عیش و مجلس عروسی برایشان فراهم فرمودند از جواهر و اسباب آنچه در زمان پدر تاجدارشان رسم بود میدادند از صندوقخانه دولتی با تمام مخارج عروسی حتی قیمت خانه التقات شد عموهای خودشان را که بچشم فرزندی ملاحظه میفرمودند بدست مبارک خودشان باز نهی آنها دست دادند .

چون حسب و نسب کلین خانها یعنی عروسهای خاقان مرحوم سابقا ذکر شده تکرار آن لازم نبود اسامی شاهزادگان از اینقرار است .
(نیرالدوله پرویز میرزا) (امان الله میرزا) (محمد هادی میرزا) (جلال الدین